

2026-06-18
S2023/02785
S2024/00267
S2024/00956
m.fl., se bilaga

Socialdepartementet

Statskontoret
Box 12028
102 21 Stockholm

Uppdrag till Statskontoret att analysera styrning, ansvar och ekonomiska förutsättningar inom begravningsverksamheten

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statskontoret att analysera om dagens ordning för begravningsverksamheten enligt begravningslagen (1990:1144) och begravningsförordningen (1990:1147) är ändamålsenligt utformad och om ansvarsfördelning, tillsyn och finansieringsmodell ger regeringen och berörda myndigheter tillräckliga förutsättningar att säkerställa en effektiv, rättssäker och konkurrensneutral begravningsverksamhet.

Uppdraget ska genomföras med utgångspunkt i att begravningsverksamheten är en samhällsviktig verksamhet som finansieras av en begravningsavgift som omfattar samtliga folkbokförda i Sverige.

Därutöver ska Statskontoret utreda huruvida styrningen av begravningsverksamheten är ändamålsenlig, detta inkluderar ansvarsfördelning mellan stat och huvudmän. Analysen ska omfatta om nuvarande ordning ger tillräckliga förutsättningar för en likvärdig och effektiv verksamhet i hela landet.

Statskontoret ska också analysera om tillsynen är ändamålsenligt utformad och hur samverkan mellan olika aktörer ser ut inom tillsynsverksamheten. I uppdraget ingår även att bedöma om konstruktionen med begravningsombud är ändamålsenlig och belysa om det finns problem kopplade till denna och vid behov föreslå justeringar.

I uppdraget ingår också att Statskontoret ska granska hur begravningsavgiften används och redovisas samt utvärdera om dagens

bestämmelser ger tillräcklig transparens och kontroll för att bedöma om nivån på begravningsavgiften är skälig.

Inom ramen för uppdraget ska Statskontoret även bedöma om dagens regelverk för begravningsverksamheten är utformat för att möta dagens mångreligiösa samhälle där begravningshuvudmännen har att hantera olika traditioners behov.

I analysen ingår att utvärdera om dagens regelverk i tillräcklig utsträckning omfattar händelser då många personer riskerar att avlida – så som vid pandemier eller vid krig. Det bör vidare bedömas om dagens regelverk möter Sveriges åtagande som medlem i försvarsalliansen NATO.

Statskontoret ska vid behov lämna förslag på författningsändringar och redovisa om det finns lagstiftningsområden som behöver utredas ytterligare.

Statskontoret ska redovisa de ekonomiska och administrativa konsekvenserna av förslagen, inklusive påverkan på huvudmän, statliga myndigheter och andra berörda aktörer inom begravningsverksamheten.

Statskontoret ska vid genomförandet av uppdraget inhämta synpunkter från relevanta aktörer så som Svenska kyrkan, länsstyrelserna, Kammarkollegiet, Skatteverket, Stockholms kommun, Tranås kommun och andra organisationer som är verksamma inom området.

Statskontoret ska göra nödvändiga avgränsningar och prioriteringar mellan uppdragets olika delar.

Statskontoret ska löpande informera Regeringskansliet (Socialdepartementet) om hur arbetet med uppdraget fortskrider.

Statskontoret ska senast den 27 maj 2027 lämna en skriftlig slutredovisning av uppdraget till Socialdepartementet.

Ärendet

Den 1 januari 2000 förändrades relationen mellan staten och Svenska kyrkan genom att det statskyrkosystem som funnits sedan 1500-talet upphörde. I samband med reformen upphörde församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas kommunstatus och Svenska kyrkan lämnade i övrigt det allmänna. Samtidigt behölls den ordning som under lång tid gällt för

begravningsverksamheten, att Svenska kyrkans församlingar och kyrkliga samfundigheter är huvudmän för begravningsverksamheten i stora delar av landet. I Stockholm och Tranås är kommunerna huvudmän.

Begravningsverksamheten är en samhällsviktig verksamhet som omfattar alla som är folkbokförda i landet och som ytterst vilar på ett offentligt ansvar. Verksamheten regleras främst genom begravningslagen (1990:1144) och begravningsförordningen (1990:1147), men påverkas även av annan lagstiftning såsom lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. samt plan- och bygglagen (2010:900). En huvudman ska bland annat anordna och hålla allmänna begravningsplatser för alla som är folkbokförda inom förvaltningsområdet, samt tillhandahålla särskilda gravplatser för personer som inte tillhör något kristet trossamfund.

Nuvarande regelverk för begravningsverksamheten har i huvudsak varit oförändrat sedan 1990 och har under lång tid fungerat väl. Begravningsverksamheten är i flera avseenden unik. Den har en självständig organisation och finansieras genom en obligatorisk begravningsavgift vilket innebär att verksamheten inte belastar statens budget. Samtidigt medför konstruktionen att statens direkta styrning är begränsad, trots att verksamheten är grundläggande för samhället och ytterst rör frågor om värdighet, likabehandling och allmänhetens förtroende.

Under de senaste decennierna har omfattande samhälls- och omvärldsförändringar skett. Samhället präglas i dag av ökad urbanisering och större kulturell och religiös mångfald. Dessa förändringar har betydelse för hur begravningsverksamheten bedrivs i olika delar av landet och för vilka krav som bör ställas på styrning, tillsyn och regelverk.

Därtill har ett ökat fokus på krisberedskap och totalförsvaret, tillsammans med en förändrad säkerhetspolitisk situation, aktualiserat frågor om samhällets ansvar för omhändertagandet av avlidna vid fredstida krissituationer, pandemier och vid höjd beredskap eller krig. Under covid-19-pandemin ställdes begravningsverksamheten inför påfrestningar som tydliggjorde brister i ansvarsfördelning, samordning och beredskap. Sammantaget talar detta för att dagens regelverk inte fullt ut svarar mot de krav och förutsättningar som råder i dag.

Det har även till Regeringskansliet inkommit skrivelser som pekar på behovet av en översyn av begravningsverksamheten. Sveriges kyrkogårds-

och krematorieförening har bland annat uppmärksammat behovet av ett tydligare regelverk för vad begravningsavgiften får användas till (S2023/02785). Konkurrensverket har förordat att utformningen av regleringen av kyrkliga begravningsbyråer bör utredas (S2024/00267). Vidare har Sveriges Begravningsbyråers Förbund och Fonus Ekonomisk Förening pekat på oklarheter i regelverket som rör bland annat kyrkliga begravningsbyråer och begravningsombudens ställning (S2024/00956 och S2024/01646). Svenska kyrkan har därutöver hemställt om en översyn av regelverket för omhändertagande av avlidna i syfte att säkerställa ett värdigt och korrekt omhändertagande under kris eller krig (S2025/01228).

På regeringens vägnar

Jakob Forssmed

Kent Eriksson

Kopia till

Finansdepartementet/BA, IEA, SKA, OFA

Konkurrensverket

Kammarkollegiet

Länsstyrelsen i Norrbottens län

Länsstyrelsen i Skåne län

Länsstyrelsen i Stockholms län

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Länsstyrelsen i Örebro län

Länsstyrelsen i Östergötlands län

Skatteverket

Stockholms kommun

Svenska kyrkan

Sveriges kyrkogårds- och krematorieförening

Sveriges Begravningsbyråers Förbund

Tranås kommun

Fonus Ekonomisk Förening

Bilaga 1

Fortsättning diarienummer

S2024/01646

S2025/01228

S2026/01322